

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

РЕЦЕНЗИЯ
за защита пред научно ЖУРИ
на 2 юни 2020, 10 часа

ОТ: **проф. д.с.н. Михаил Стоянов Мирчев**, катедра „Политология”,
факултет „Международна икономика и политика”, УНСС,

ОТНОСНО: дисертационен труд за присъждане на научна степен „**доктор на науките**”
в професионално направление 3.8. „Икономика”

АВТОР на дисертационния труд: **ГЕОРГИ ЧАНКОВ ГЕОРГИЕВ**, доцент,
доктор на икономическите науки, Катедра „Международни от-
ношения”, УНСС

ТЕМА на дисертационния труд:
**„Ролята на ЕНЕРГИЙНИТЕ и ТРАНСПОРТНИТЕ фактори
в СТРУКТУРНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ на ЕВРОПЕЙСКИЯ
СЪЮЗ”**

ОСНОВАНИЕ за представяне на рецензията:

Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния
труд съгласно Заповед № 866 от 05.април.2019 на Ректора на
УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд в *ка-
тедра/факултет* на УНСС съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. Разкриването
на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на осно-
вание: *решения на КС (Протокол № 881/25.02.2020)/ ФС (Протокол №
6/31.03.2020)*

Георги Чанков Георгиев е завършил УНСС, магистър по „Международни отношения“, през 1989. Специализирал е във Фондация „К. Дуисбург“, Институт „Щреземан“, Бон, Германия, 1998. През 2019 е гост-преподавател в Университет „Хайлброн“, Германия.

Участвал е като член и ръководител в 8 научноизследователски-проекта, вкл. международни. Ръководител е на НИЦ „Европа-Китай“ към УНСС. Член на “Knowledge society” и BESA. Член е на редколегиата на списание „International Journal of European Studies“. Член е на редколегиата на научното списание „Общество на знанието“.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в **обем от 390 авторски страници** – стандартни машинописни. Съдържа 80 фигури – авторски и от други авторитетни автори, както и 7 таблици с данни. Измерено количествено това е добър обем за голяма докторска дисертация.

Структурата на труда се състои от: Увод – 6 стр.; Първа глава като теоретично методологическо и понятийно въведение и **системна постановка** на изследването – 76 стр.; Втора глава, посветена на **външната** геоикономическа и геополитическа системна среда на ЕС и реакцията на ЕС към тази външна среда и влияния, посветена на продуцираната отвън криза и разломи в ЕС, водещи до фазов преход и системно трансформиране – 110 стр.; Трета глава, посветена на **вътрешната** среда и неравновесието в системата на ЕС, на ситемообразуващите страни-членки и на изходът към нов модус на Съюза – 74 стр. **Заключението** е лаконично – 3 стр.

Приложена е **библиография** на използваната литература – **199 източника**. В нея са показани 76 източника на български и руски езици, както и още 90 източника на английски и немски езици. Още и 33 използвани документа, официални доклади, политически изказвания.

Основателно може да се твърди, че е **демонстрирано широко познаване** на научната литература и изследваната в дисертационния труд проблематика. Литературните източници са използвани коректно, със съответни препратки.

В текста има **80 фигури и схеми** (част от тях изрично са показани като „*собствена реализация*“). Според мен, това е **особено ценен и модерен елемент** в работата. Фигурите и схемите **не само визуализират** подхода и анализиранията проблематика, но и **ясно и концептуално експлицират системните измерения** – както в структурен, така и във функционален ракурс. Тази визуализация е **органична част в цялостния облик** на този изследователски труд. На места визуализацията в схеми и фигури внася **допълнително проясняване на влагания смисъл** от автора в съответните му анализи.

АКТУАЛНОСТ на темата и проблематиката

Безспорно темата и проблематиката на дисертацията е **АКТУАЛНА**, остро актуална **практически**, а следователно – и в научното **осмисляне и тео-**

ретизиране. След финансово-икономическата криза от 2008-9 години, и след кризата в Украйна и в Сирия от 2014 година, и след бежанската криза в Европа и другите континенти от 2014-15 години, и след прецедента на Брекзит от 2016-19, и след **компресираните епохални преходи** от дву-, през едно-, към много-полюсен световен ред, и след очевидното ценностно и символно **изчерпване на глобализиращия модел** от 1990 насам, и в политически изборните турбулентни 2018-19 години – след всичко това завъртяно в един заплетен възел и горещ вихър тематиката на този труд е **изключително актуална и пареща**. Тя е отговор на „**поръчката**” от **обществената практика към академичното** мислене и ново социално/обществено моделиране.

Колегата Чанков очевидно е работил поне 3-4 години, за да ни предложи настоящия си труд. Но през тези години тематиката му не само не е изоставала в актуалността си, а точно обратното. Убеден съм, че след защитата и след доработването за публикуване на монография, ще бъде отразена и настоящата 2020 г.

ЦЕЛТА на дисертационния труд е да се **ИЗСЛЕДВА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО** между две неща: (1) социалната/обществената **система на Европейски съюз**, която очевидно се намира в състояние на **компресиран преход и радикално трансформиране**, и (2) нейната **външна среда**, която комплексно бе **дестабилизирана и дори милитаризирана**, и като такава е **все по-агресивна** в намесата си над вътре-европейските структури, и във функционирането на институциите и икономиката, и в отношенията вътре в ЕС – сред общността на интегрираните му народи, в деликатния културен и характерологичен микс между тях.

Като резултат от това комплексно и мащабно **изследване целта е да се** направи едно аргументирано и надеждно **ПРЕДВИЖДАНЕ** за **бъдещото РАЗВИТИЕ на ЕС**. Т.е. става дума за теоретично и политическо **моделиране на това бъдещо** състояние на ЕС. Или най-малкото за ясно очертаване на предпоставките за едно такова моделиране и след това за практическо развитие.

Това, безспорно, е амбициозна цел. И в духа на реализма колегата Чанков предпазливо се **самоограничава**: декларирайки, че разглежда нещата само в **краткосрочен план**. Това вероятно означава 10-ина години напред, до 2030 г. Нека отбележа, че това е същностно самоограничаване, след като общият хоризонт на анализа е дефиниран като постигане на „**ново равновесно състояние на ЕС**” – а това по същество е **дългосрочна** перспектива.

ОБЕКТ и ПРЕДМЕТ на изследването.

Заглавието, спрямо първоначалния вариант, е коригирано. Корекцията е чрез ключовото **понятие „структурна трансформация”**. Терминът е **удачно намерен и въведен**, доколкото синтезирано експлицира **хипотезата за „фазов преход”** и трансформиране в системата на ЕС, експлицира така нар. „**възли** от противоречия”, **кълбото от външни и вътрешни сили** и фактори, които улесняват или пречат на този травматичен **общоевропейски**

процес, доколкото насочва към нуждата от търсене и намиране на нов и устойчив функционален модус на ЕС в 3-то десетилетие на XXI век.

ОБЕКТ на дисертацията е „ЕС в качеството му на отворена социална система”. Аз бих казал „*обществена*”, а не „*социална*” система. Но това отново са тънки терминологични спецификации.

Обект е **кризисната ситуация** на ЕС, около ЕС, отвътре в ЕС. Толкова кризисна, че води да „*фазов преход*”, и до **общосистемна трансформация към нов устойчив** системен модел. Ситуация, която води към **нов конституционен договор** на ЕС, който да **оптимизира Лисабонския договор**, да промени подсистемата на институционалната му власт, да усилва така нар. „*междудържавен модус*” в нея, наред със сега господстващия „*федеративен централизиран модус*”, в комбинацията му със силата на „*междуправителствения модус*” при структурирането на властта и управлението в системата на ЕС. Според моето виждане, **новият модел на ЕС ще е хибриден модел между тези три абстрактни и идеализирани модуса на институционална интегрираност** – за да е възможно полезно целеполагане, постигане на висока норма на управляемост поне в така нар. области на „*споделена компетентност*”, както и като **възпрепятстване на деструктивни тенденции** в рамките на Съюза.

ПРЕДМЕТ на дисертацията е конкретно изследване на **транспортните и енергийните фактори за досегашната и предстояща трансформация на ЕС** – като икономическа, инфраструктурна и политическа конструкция. В това конкретно измерение дисертацията е изследване на досегашната **степен на завършеност** на ЕС като обществена и институционална система – при това в диалектичното съчетаване между „**завършеност**“ на **конструкцията**, от една страна и от друга, фактът, че ЕС е и ще бъде една твърде **сложна и динамична „отворена”** обществена, политическа и икономическа система.

Тук авторовата заявка е на **високо методологическо и аналитично равнище**. Това ми импонира извънредно много. Всички конкретни анализи, вкл. в полетата на енергийната и транспортната система на ЕЕС, са разглеждани **в по-широката системна призма** – при това отново не само в рамките на ЕС, но и в глобален и геостратегически план. Това е несъмнено достойнство на тази дисертация и изследване. По общо погледнато, предмет на анализа е **състоянието на външната и на вътрешната среда** и конкретно степента на зависимост на ЕС от външните фактори.

Предмет на анализ са не само **вътрешните ИНТеграционни, но и вътрешните ДЕЗинтеграционни импулси** в ЕС. Ясно се очертават **системни граници** за действие и въздействие на тези импулси. Предмет е изследването на **външната среда като динамична**, изпускаща точката на равновесието, преминаваща към **импулсивна кризисност и нееднородност**. Като при това се натрупва огромна енергия за **бифуркационен срив/взрив**, и съответно за следващ **фазов преход** и постигане на ново качествено различно равновесно състояние на ЕС.

Горното е опит за мое синтезирано определение за предмета в тази работа. Въпреки, че авторът това не го е казал така директно. А го е разхвърлял в своята си дефиниция за предмет, после при формулирането на задачите и хипотезите, и накрая в трите групи въпроси, с които се занимава тази работа.

Основната ТЕЗА е, че ЕС е прекалено силно зависима от външната си среда социална/обществена система – с критично намален суверенитет. Критично намален суверенитет на ЕС за отстояване на свои интереси и ценности, на своята си културна и традиционна идентичност, както и критично отслабени рефлексии за отстояване на специфичната си идентичност. Става дума за комплексната ѝ идентичност – икономическа и политическа, идейна и идеологическа, културна и медийна, религиозна и характерологична, правна и етична. Поради всичко това Европа и ЕС са в състояние на системна криза, тя преживява комплексна структурна криза. И тази криза вече е набрала енергия и критична маса, достигайки до така нар. от автора „фазов преход” и трансформиране от предишния модел към някакъв нов модел и модус на устойчиво съществуване.

Аргументирането на една такава изследователска теза и хипотеза предполага **системен подход**. При това системен подход, който е въоръжен с методологичен инструментариум от поне **няколко фундаментални науки** като социологията и макроикономиката, като кибернетиката и синергетиката, като геополитологията и теорията на международните отношения. Всъщност, това е опит за прилагане в конкретния анализ на така нар. „**холистичен метод**”, с аргументация на който започва Първа глава. От тази чисто теоретико-методологическа гледна точка настоящата работа е голямо предизвикателство. Защото и доколкото става дума за **синтез**, за **диалектичен синтез на макро-теоретично равнище**, за да може след това да се използва спрямо **конкретните измерения и прагматизма** на реалния процес в ЕС.

ПЪРВА ГЛАВА е наистина **теоретико-методологическа**. С авторски опит за **концептуален синтез**. Изрично се казва, че в континуума на теорията се разглеждат и използват **теории преди и след Берталанди**. Това е близко до мен научно поле и затова с особен интерес четох тези страници. (преди всичко с. 10-46)

Давам им **висока оценка** като научна ерудиция, заради резонното подреждане на авторите в смисловия континуум, като целево акцентиране от гледна точка на диалектическите и дедуктивните функции на този теоретичен инструментариум с оглед на Втора и Трета глави. Искам специално да отбележа оригиналността на схемите във Фиг. 4 и 5, както и 7 и 26, после и обобщаващите Фиг. 6 и 9. Те наистина са авторски, и **не са просто илюстрация** за хора с доминиране на „*образно-емоционално мислене*”, а са **концептуално заредени със същностни измерения**. Освен това те тук не са самоцелно, а са **ясен ориентир за съдържателната структура** на авторския анализ нататък в работата. Харесвам такива неща, не го крия пред Вас.

Колегата Чанков синтезира разглежданите системни теории в **три сектора на методологията на анализа си**, съответно „**твърда**” и „**мека**” методоло-

гия, и въз основа на тях **приложна теория/теории с плаваща основа** (неустойчива) в емпиричния подход. Това е отразено във Фиг. 6. Става дума за **ясно заявена структура на високото методологическо и концептуално ниво** на настоящата работа. Можем нататък при конкретното прилагане на тази и такава теоретична призма във Втора и Трета глави да имаме редица спорове и несъгласия, критики и предложения за изчистване. Това си е в реда на нещата. Аз тук **акцентирам на самия опит** за такъв род методологичен и концептуален подход. Харесвам го.

В ранната концепция за холизма само би ми се искало да видя малко по-ярко автори като **Огюст Конт, Макс Вебер, Емил Дюркем**. И тримата **не са едни от многото** интересни учени. И тримата, всеки по своему, **задава дълга научна перспектива** в развитието, **отваря в нова посока ветрилото на приложение** на системния и диалектичен подход. Те са наистина класици и са сред „бащите на социологията” и системното научно знание за обществото, институциите и човека. **Конт** заради неговия „*колективен организъм*”, поради „*статиката и динамиката*” в обществената система/организъм. **Вебер** поради теориите му за *институциите и бюрокрацията*, за икономиката и *социалния характер*, заради силата и *универсалността на религията* и църквата като обществен регулатор и интегратор. **Дюркем** заради неговата теория за „*колективното съзнание*”, за *аномията* като общосистемно състояние на криза в обществото и натрупване на енергия за „*фазов преход*” към нов модел на системата, и още поради неговите възгледи и постулати относно *метода* в науката.

Без да прекалявам, но нека спомена тук и управленските теории от **Първи и Втори научен мениджмънт** – „*Тейлър-изъм*” и „*Човешки отношения*”, от 10-те и 30-те години на ХХ век. Точно след тях идва специалната поръчка към **програмния колектив на Норбърт Винер** да създаде нова наука за сложните и динамични системи и за информацията, чрез която те работят и се развиват (книгата е от 1948). И после **мета-макро-теорията за устойчивата система на обществото на Толкът Парсънс** от 1951 г. Тя е спомената на отделни страници, но не се използва като ключова и като методологическа, въпреки че е изградена на кибернетичен принцип. Мисля, че тази парадигма и макро-модел за обществото има изключителна **евристична сила спрямо теории от по-нисък структурен порядък** („*реализъм*”, „*идеализъм*”, „*конструктивизъм*” в политиката; както и в **практически приложни анализи** – и то точно в интересуващия ни тук ракурс на диалектика и преходи между **устойчивост и кризисност** на системата. Още, ми липсва и използването на **евристичното доразвиване** на този **мета-макро-системен модел в България**, на Михайлов и водещата група български социолози тогава – годината е 1965. Този теоретичен модел, който изрично **обяснява механизъм за самобалансиране** вътре в система, за механизма за **само-промяна и само-развитие**, когато това е обективно нужно и невъзможно да функционира по стария начин.

Нататък, в късната **концепция за Световната Система**, като конкретизация на общия подход на холизма, би ми се искало да видя малко по-ярко ос-

ветена и вече конкретно приложена **концепцията на Имануел Уолърстийн за World System**. Тя е американско творение от преди и в началните две десетилетия на Глобализацията. Тя е привидно неидеологизирана, но по същество е **концепция за Новия Световен Ред като устройство и структуриране на световната империя в Еднополюсния Свят на САЩ**.

Изградена е чрез **център и концентрични кръгове и периферии**. А точно за такъв проект за излизане от сегашната криза в ЕС се говори. Аз бих извел моделът на Уолърстийн като **ключов методологически инструмент**. Това е приложимо в настоящия анализ като по логиката на външната среда на ЕС, така и по логиката на вътрешната среда в ЕС.

* * *

Нека обобщя по тази тема и кажа, че тук можем да търсим **кусури и недоизяснени неща** – както на високото ниво на **абстрактна методология** и моделиране, така и в **приложните анализи** на системно-образуващите взаимодействия в ЕС, на бюрокрацията във властовите структури на Съюза, в локалността на енергийната политика и политиката спрямо възгледите и стоманата (ЕОВС), в модусите на стопанската система 1.0, и после 2.0, и после 3.0, и накрая 4.0.

Можем да **доуточняваме приложните анализи относно дихотомииите** при взаимодействията между колосите в международните отношения като САЩ и Русия, Китай и Япония, Германия и Франция. Още и в конкретния прагматизъм на имиграционния натиск и заливането на Европа с чуждо цивилизационно население, относно силата и ненаситността на ТНК, относно културното многообразие в Европа, което прераства в безконтролен културен калейдоскоп и хаос, което пък предизвиква мощни обратни импулси към културен консерватизъм и ксенофобия.

Но давайки своите препоръки за коригиране и доразвиване, мисля, че **не бива да изпускаме главното** – обектът на изследване е мащабен, визирият процес е многоаспектен, проблематиката е с множество латентни фактори и трудно измерими проекции, перспективата е претоварена с многовариантност. В тази логика аз лично **адмираiram опитът на автора**, постановката на търсенето му, теоретичната архитектура на изследването, както и огромният емпиричен материал, който се е опитът да синтезира и представи в своята си логика. **Този научен труд е добър опит**, въпреки всички добавки, които ние тук бихме могли да предложим.

* * *

ВТОРА ГЛАВА е посветена на външната среда на ЕС. И то не само поради **силата на въздействието ѝ**, както и поради **зависимостта на ЕС от ядрата** на Световния ред, кризата в този ред и елементите на хаос в международните отношения. Но и поради фактът, че самият ЕС, в началото си, е плод на „обществено инженерство” на инициатори и сценаристи отвън.

Отвън са зададени **не само интеграционните импулси** след противопоставящата Втора СВ, но и **конкретната юридическа, политическа и стопанско-икономическа ФОРМА** на европейско западно интегриране – само няколко години след Втората СВ.

Сега, очевидно отново има **външен сценарии** за Европа – ясно осезаем поне през последните 5-7 години. И това външно въздействие и импулси, които **нарушават равновесието** и хомеостазиса на ЕС – не само като компресирана динамика, но и като продуциране на неустойчивост в системата като цяло.

Затова и стигнахме до **турбулентните изборна 2019** и сегашната епидемична 2020 г. Затова има вече фактическо разделяне/разцепване/разломяване в Европа – **разломяване между две концептуално противостоящи си представи** за Европа като обществено-държавна система. Затова се стигна до BrExit, през 2020 наляха и подобни импулси в други страни.

Началната външна режисура на европейския интеграционен процес е **принципна постановка** в това изследване. Аз малко добавих от себе си във конкретната формулировка, но мисля, че по същество това е идеята на автора.

Авторът се занимава първо с така нар. „**първична външна среда**” – по линия на възгледите и стогманата, на енергетиката и енергийните трансгранични проекти. Това не е случайно. Доколкото всичко това е **базово за икономиката**, то е и взел от кризи и противоречия свързани с **екологията**, изтощаването на **природните ресурси**, международният **рекет чрез газ**, атомна енергия, **енергийната достатъчност и (не)зависимост**, **транспортните фактори и връзки**. Всичко това има системно-образуваща и системно-деформираща сила в ЕС като цяло, и в разграничените икономически зони в ЕС.

Анализът тук е в по-общия ракурс на **прекаленото „икономизиране”** на обществените отношения в ЕС, на финансово-икономическата и корпоративната доминанта в управлението му. Точно това структурно изкривяване **води до общата системна криза** в ЕС, и до така нар. „**фазов преход**”, които става и ще става след периода на натрупване на огромна критична маса на конфликтност в ЕС.

Исторически особено внимание се отделя на ЕС във фазите на Стопанство 2.0 и Стопанство 3.0. При това не сами по себе си, а като една **икономически центрирана призма** (според мен неточно е да се казва „макрорамка”) на европейската интеграция. След това се обосновава фазовият преход към Стопанство 4.0, със съответния **отказ от матрицата на така нар. „Вашингтонски консенсус”**, идеологически и властово господстващ в Европа през досегашните 2,5 десетилетия.

Конкретно се анализират отношенията между **ЕС и САЩ**, с „**размитата граница**” между тях, както и с тенденцията ЕС да бъде запечатана като подсистема в „**англо-саксонската**” глобална макро-система (аз бих казал „неолиберална-западна-империя”).

Съответен анализ се прави и на географски и цивилизационно далечните **Китай и Япония**, както и на **Русия** – като противоречив близък външен фактор. Обсъжда се „**отворената система**” със взаимно вплитане и допълване на пазарите и производството. Анализират се двустранните отношения с **Турция** и другите страни от **Източна Европа и Кавказкия регион**. През енергийната политика и отношения това е не само базово, но и ясно може да се **експлицира системността** на процеса.

Има интересна и дискуссионна оценка, че сега ЕС вече е достигнала своята „**термо-динамична**“ **външна** граница и рамка. Че е изчерпала потенциала си за разширяване, за асоцииране на нови страни и народи. Най-ясно това се вижда в отношенията със и срещу Турция. ЕС не могъл да понесе **Турция като гео-политическа тежест и риск**, вкл. в ролята ѝ на „клапан“ за нова милионна имиграция към Европа от цивилизационно радикално различни райони и страни. Аз подкрепям такава теза и прогноза.

Приемам оценката, че ЕС сега е в **собствен капан спрямо така нар. „бежанци**“. Капан поради **липсата на единна и ефективно** провеждана политика. Обратното е, тук вече се стигна до обществено-политическо разцепване между страните-членки. Капан и поради идеята, че чрез една такава имиграция може да се компенсират **демографският недостиг на работна сила в критичния нисък сегмент** на европейския „прекариат“ (по Гай Стендинг).

Обобщеният извод е, че ЕС е поставен от **външната си среда в СВЕТОВЕН фазов преход**. Това с особена яснота се вижда сега, през 2020 г. Именно това е **външният и непреодолим императив и решаваща сила и фактор** и за **вътрешен фазов преход и вътрешно трансформиране на Съюза** като обществено-държавна система.

Втората глава като цяло представя авторовата представа и концепция за общото състояние на ЕС като система и **императивите за промяна откъм външната ѝ среда**. Спрямо нея Европа е или в статута и ролята на **зависима под-система**, или е **гранична** с други гео-политически системи, или е **отдалечен партньор** с ново формиращи се световни ядра в новия много-полюсен световен ред.

Авторът достатъчно подробно очертава **сложността на картината, многопосочността на предизвикателствата**, многомерността на сегашната **властова неспособност** на ЕС да се адаптира изпреварващо и полезно за себе си и страните-членки. Анализът е **последователен, ясно акцентиран** в конкретиката си, избраният **системен методологичен подход тук е евристично и пълноценно приложен**.

* * *

ТРЕТА ГЛАВА е посветена на **вътрешната среда на ЕС**. Всъщност, на **вътрешната структура**, на **баланса или дисбаланса** между страните членки, както и между **ядрото и перифериите** в ЕС. Тук особен акцент се поставя на **културната съвместимост** между народите с различна цивилизационна проекция върху Европа, ЕС и бъдещето им. Работата логично завършва с обсъждане на **основни виждания** – теоретични и конкретно прагматични – **относно бъдещият модел на ЕС**: от една страна, вижданията на **(про)европейския елит**, на официозните елити сега, а от друга – на **евроскептиците**, вкл. тези в Източна Европа и България.

В анализа се акцентира на **вътрешната НЕеднородност** и нуждата от **компенсаторни връзки** и балансиращ механизъм. И тук, отново се използва основната теза, че ЕС досега се развива под **икономическа доминанта**, а **културната съвместимост** е нещо подценено и **пренебрегвано като генератор** на конфликтност и нефункционалност.

Аз напълно подкрепям тази теза. Тя теоретически е **връщане към системността** на обществения процес. **Културната сфера** на обществото не може да бъде нито пренебрегвана, нито подценявана. Технократите икономисти винаги бъркат, когато се опитват да го правят. Бъркат и сега не разбират на каква гражданска основа избуява така нар. „политически популизъм”, не разбират като как в нашата пост-пост-модерна епоха народите масово се **връщат към културен консерватизъм и патриотизъм** от преди 80-те години на миналия век.

Теоретически тук бих обърнал внимание на едни **специфични теории** за хората и гражданските общности, вкл. на ниво класа и нация – това са теориите за така нар. „**социален характер**”¹ **на народите и класите, на етническите и религиозните общности**. Точно тези феномени сега граждански се изправиха **срещу мултикултурализма, срещу политиката на смесване** на народите сред Европа, изправиха се и вече намират **мощна политическа и партийна форма**.

Тук още бих добавил към авторовата теза за важността на културата, че интеграционния процес в ЕС се **благоприятства или затормозява** от двата насрещни културни феномена: от една страна, **културното високомерие** на западното ядро, а от другата – комплексът за недоразвитост и за **непълноценност у периферните народи**, особено онези, които бяха смачкани под **пропагандната стигма** като „бивши” от „социализма-комунизма”. Сега, мощната патриотично-националистична алтернатива вълна е и върху тази основа, тя по същество е реваншистка от периферните народи към ядрото на ЕС.

* * *

Авторът развива интерпретацията си относно **разширяването на ЕС на Изток**, въз основа на тезата, че това бе правено чрез **свръх-икономизиран и неолиберален**, по същество **нео-колониален** подход. И точно това ощети интересите на периферните страни-членки и на народите им. И точно това бе възприето от тях като заплаха в рамките на досегашния ЕС, и те реагираха с **инстинкта си за самосъхраняване** като народи и нации.

В по-горния ракурс, това е **реабилитиране на културния консерватизъм** и ясно заявената национална идентичност. Наред със съхраняване на една **либерална политическа** и партийна надстройка. А комбинирането от двете пък води до усилие да бъде озаптена **корпоративно-олигархичната икономика** и обърната към така нар. „**социализирана икономика**”, под частично **протекционистичния контрол и регулиране** от суверенната собствена държава.

* * *

¹ По „**социален характер**” могат да се погледнат концептуалните акценти при Дейвид Рийзмън и Теодор Адорно, на Ерик Ериксон и Ерих Фром, на Серж Московичи и Дончо Градев.

Това е фундаментален социален феномен, човешката и гражданската „база” в институционалната и корпоративната система на обществото, на всяко общество, вкл. и на съвременното ни. Виж Вебер, Макс, „... **етика и ... капитализма**”. В България има мощна научна традиция под понятието „**народо-психология**”...

На Запад, вкл. в икономическите теории, това се артикулира като „**човешкият фактор в ... за ..., при ...**”. В библиотеката си имам една чудесна книга по това: Висенте, Ким. **Човешкият фактор**. Изд. „Арго Пъблишинг”, (София), (2005). Интересното е, че е издадена плуанонимно, напр. без година и град, без показани авторски права, без показан оригинал. Въпреки, че има ISBN 954-328-044-4.

Авторът разглежда **регионалната политика** като **средство за сближаване**. В същото време, струва ми се, точно регионалните различия сега генерират **нарастващо взаимно НЕразбиране, разномислие в ЕС, генерират идейната криза** в Съюза и поставят под въпрос досегашната неолиберална идеологическа платформа.

Разглеждат се артикулираните от европейски елити **сценарии за трансформиране**: „Европа на *различните скорости*”, „Европа с *променлива геометрия*”, „*Меню* на Европа”, „*Пет сценария за бъдещето* на Европа”. Това като потвърждение и практически модуси на тезата на автора за **фазов преход** в системата на ЕС, и за **преход към нов модел** и модуси на институционална интегрираност и системно функциониране.

Повтаря се тезата, с нови конкретни практически проекции, че **системобразуващите импулси** в ЕС са силни и все още са достатъчно силни, но те продължават да са **центрирани в полето на икономика и финанси**, на корпоративната свобода и пазарната доминанта. Но все още не и в полето на културата и културната идентичност на народите в общата ни Европа. Културна идентичност в противовес на мейнстрийма като общо-европейска културна идентичност като **над-национална и след-историческа** (в логиката на Фукуяма, пак откъм САЩ като външна среда, от началото на 90-те). Това по същество е **продължаващо самоцелно политизиране на икономическите връзки и растеж** – като се изпускат така нар. „*висши политики*” (по Стенли Хофман).

Приемам обобщаващият извод на автора, че управленската властова система в ЕС **не догонва времето, не реагира адекватно на кризите и предизвикателствата** след 2008-9 и особено след 2014-15 пречупващи години. В този смисъл Лисабонският договор от 2007-9 г. е по-скоро довършване на предходната фаза в еволюцията на ЕС. Отколкото да е макро-рамка и градивен ценностен ориентир за фазовия преход към ново устойчиво и хомогенно състояние на ЕС.

Става дума, според автора, ново Стопанство 4.0, за системна кохезия на вътрешния пазар, за ефективна обща външно-търговска политика, за нови решения спрямо сигурността и въоръжените сили на Европа – във НАТО, до НАТО, без НАТО.

Провокираща е заключителната теза, че новата Европа ще функционира въз основа на **ИРАЦИОНАЛНА** информация. Това го разбирам като сила на латентно-ценностните културни феномени, съгласно социологическия системен модел на Толкът Парсънс от преди 70 години. Приемам го в тезата на автора като „**Ирационални импулси – отдолу и отвътре на народите и обществата, за да се постигне един нов европейски РАЦИОНАЛИЗЪМ**”. (Така бе изказано от колегата Чанков на вътрешната защита, 29 май)

Приемам заключителната теза, че в бъдещето си ЕС ще функционира чрез силно ядро, наред с периферни пулсиращи групирания по конкретни казуси и проблеми, в специфичните ситуации. И това ще е една гъвкава форма за интеграция около-до-извън ядрото на ЕС.

Обобщено, трета глава е **прагматично конкретизирана**. Тук авторовият опит е да се **подреди масивът** от емпирични феномени и да се **осмисли в системните ракурси** на методологията, въведена в началото. Мисля, че е достатъчно добре направено, за да дадем **положителна оценка за автори приноси**.

Желая успех на колегата Чанков в довършване на тази процедура за „*голям доктор*“, както и успех в доработването на текста за една провокираща научна дискусия и **убедителна монография**.

4. ОЦЕНКА на научните и научно-приложните ПРИНОСИ

Колегата Чанков формулира **5 основни** свои приноса във е чрез тази дисертация.

Приносите са формулирани **лаконично, но точно**. Приемам тяхната основателност, имайки предвид структурата и подхода, теоретичния инструментариум, направените оригинални анализи, изключителното богатство на концептуално визуализиране.

Два от формулираните приноси са **теоретико-методологически** – 1-ви и 2-ри. Към първият към „*комплексен* подход“, бих добавил и „*интердисциплинарен*“. Колегата Чанков използва ресурси от 5-6 фундаментални обществени науки. Това му прави чест и само по себе си е постижение.

3-ят принос е практико-приложен. Но отново не само в мащаба на огромна стана и икономика, но и геостратегически план и перспектива.

4-ни принос по същество е също концептуален, след като се визира разработване на понятието „*вътрешно пространство* на ЕС“. Но, от друга страна, той е прагматично ориентиран към енергийната обезпеченост и транспортните инфраструктури.

5-ят принос е също прагматичен, но отново е в мащаба на макросистемата. Особено след като се визира един уравновесен модел за жизнеспособност на връзките между Изтока и Запада. Това е в голям мащаб.

5. ОЦЕНКА на публикациите по ДИСЕРТАЦИЯТА

Представените в този конкурс научни публикации на кандидата – количествено и качествено – **съответстват на конкурс** за доктор на науките.

През 2019 е публикувана книгата „*Изграждане на вътрешния пазар на ЕС. Въздействие на външни и вътрешни фактори, компенсаторни връзки*.“ Тази книга времево е ограничена до 2005, но безспорно е базисна на настоящия дисертационен труд на колегата Чанков. Изследователският подход е оригинален. Анализът през компенсаторните връзки и фактори е с методологичен потенциал.

Приложени са **2 статии-доклади** от научни конференции, публикувани в реферирани и индексирани издания на Scopus: *The Erroneous Concept of the European Union's Energy Market*, 2019; *The Result and Future of the Eastern Partnership*, 2019.

Приложени са още **19 статии и научни доклади**, публикувани след 2010 година, както и още 20 от предишни години. Повечето от публикациите от последните 10 години са на **английски език, представяйки колегата** достойно пред и сред международната колегиална общност.

6. Оценка на АВТОРЕФЕРАТА

Представеният автореферат е от 54 стр. на български език, плюс превод на английски. Съдържа лична **декларация за авторство** на текста на дисертационния труд. Формулирани са **5 авторски приноса** във и чрез тази работа.

Рефератът **адекватно представя** структурата и съдържанието на дисертацията. Достатъчно подробен е и в същото време **синтезира всички основни** подходи, методологически и теоретични постановки, огромната емпирична база на дисертацията, авторската гледна точка и приносни постижения.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

В горния текст на тази рецензия вече направих някои бележки и препоръки.

Имам въпрос към колегата Чанков:

Теоретичният **модел за бифуркация** предполага **взривен фазов преход** и преминаване към качествено различна система или 2-3 нови системи на обществото и икономиката в различните страни и региони. Досега през 2020 се натрупа **нова огромна енергия** за фазово избухване и пренареждане на Световния Ред.

Въпросът ми е, дали още до края на тази 2020 г. ще бъде **пренаредено шахматното** поле на Света, и специално на **енергийните и транспортните** му инфраструктури, бизнеси, съответни национални сегменти от икономиките?

Всичко това как императивно **ще се отрази на България** и нейната крехка периферна икономика?

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Като имам предвид всичко представено дотук, считам, че дисертационния труд на тема **„Ролята на енергийните и транспортните фактори в структурната трансформация на ЕС”**

отговаря на изискванията за присъждане на научна степен **„доктор на науки”** на колегата **ГЕОРГИ ЧАНКОВ ГЕОРГИЕВ** – аз лично гласувам **„ЗА“** и призовавам на уважаемите си колеги от ЖУРИТО също да гласуват **„ЗА“**.

30 април 2020
София

ПОД ПИС:

/проф. д.с.н. Михаил Мирчев/

POSITION PAPER

By: Prof. D. Sc (Econ.) Prof. Dr. Sc. (Soc.) Mihail Stoianov Mirchev ,
UNWE,
Scientific specialty: Sociology

Regarding: dissertation thesis for acquiring the scientific degree Doctor of Science
in Scientific Field 3.8. Economics at UNWE

Author of dissertation: Georgi Chankov Georgiev, Ph.D
UNWE, Faculty of International Economics and Politics

Dissertation Title:

“The role of energy and transport factors in the structural transformation of the European Union system”

Reason to present a review/position paper: member of the scientific jury for dissertation thesis defense appointed by Order No 3196/17.12.2019 by the Vice Rector of UNWE.

1. Information of D.Sc. Candidate

The D.Sc. candidate has presented his dissertation thesis for consideration at the Department “Economics of Transport and Energy” within the Faculty of Economics of Infrastructure at UNWE according to art. 39 of the Rules for the Implementation of the Academic Staff Development Act of Republic of Bulgaria. The opening of a procedure for defence of the dissertation thesis was made based on: decision of the Department Council of Department “Economics of Transport and Energy” (№881/25.02.2020) and decision of the Faculty Council (№ 6/31.03.2020) of Faculty of Economics of Infrastructure at UNWE.

Georgi Chankov Georgiev graduated from the University of National and World Economy with a Master's Degree in International Relations in 1989. He specialized in the Foundation "K. Duisburg", “Stresemann Institute”, Bonn, Germany, 1998. In 2019 he is a guest lecturer at Heilbronn University, Germany.

He has participated as a member and leader in 8 research projects, incl. international. He is the Head of the Europe-China Research Center at the UNWE. Member of Knowledge Society and BESA. He is a member of the editorial board of the International Journal of European Studies. He is a member of the editorial board of the scientific journal “Knowledge society”.

2. Summary of the presented dissertation work

The dissertation is in volume of 390 pages - standard machine-written. It contains 80 figures - copyrighted by other authoritative authors, as well as 7 datasheets. Measured quantitatively, this is a good volume for a major doctoral thesis.

The **structure** of the dissertation consists of: Introduction - 6 pages; Chapter One: Theoretical Methodological and Conceptual Introduction and Systematic Study Design - 76 pages; Chapter Two on the EU's external geo-economic and geo-political system environment and the EU's response to that external environment and the effects on the EU-produced crisis and faults leading to phase transition and systemic transformation - 110 pages; Chapter Three on the Internal Environment and the Imbalance in the EU System, the System-Forming Member States and the Exit to a New Union Modus - 74 pp. The conclusion is concise - 3 pp.

A list with **bibliography** of the used literature - 199 sources is attached. It shows 76 sources in Bulgarian and Russian, as well as 90 more sources in English and German. There are also 33 documents used, official reports and political statements.

It can be argued that a broad knowledge of the scientific literature and the problems studied in the dissertation have been demonstrated. Literature sources are used correctly, with appropriate references.

There are 80 figures and diagrams in the text (some of them are explicitly shown as "author's development"). In my opinion, this is a particularly valuable and modern element in the work. The figures and diagrams not only visualize the approach and the analyzed problems, but also clearly and conceptually explicate the system dimensions - both in structural and functional perspective. This visualization is an organic part of the overall look of this research work. In some places, the visualization in diagrams and figures brings further clarification of the embedded meaning of the author in his corresponding analyzes.

Actuality of the topic and issue

Undoubtedly, the topic and problematic of the dissertation is acutely actual, also in scientific thinking and theorizing. After the financial and economic crisis of 2008-9, and after the crisis in Ukraine and Syria of 2014, and after the refugee crisis in Europe and other continents of 2014-15, and following the precedent of Brexit from 2016-19, and after the compressed epochal transitions from the two-, one-, to multi-pole world order, and after the apparent value and symbolic exhaustion of the globalizing model since 1990, and in the politically-elective turbulent 2018-19 years - after all that in a tangled knot and a hot whirl, the subject of this work is extremely relevant and steam. It is a response to the "lever" from public practice to academic thinking and new social / social modelling.

My colleague Chankov has obviously worked for at least 3-4 years to offer us his current work. But over the years, its subject matter has not only lagged behind in its relevance, but on the contrary. I am convinced that the events of the current 2020 will be included into a monograph.

The **aim** of the dissertation is to investigate the interplay between two things: (1) the social / social system of the European Union, which is obviously in a state of compressed transition and radical transformation, and (2) its external environment, which it has been comprehensively destabilized and even militarized, and as such is increasingly aggressive in its interference with intra-European structures, in the functioning of institutions and the economy, and in relations within the EU - among the community of its integrated peoples, in the delicate cultural mix between them.

As a result of this comprehensive and large-scale study, the aim is to make a reasoned and reliable FORECAST for the future EU development. It is a theoretical and political model of this future state of the EU. Or at least to outline clearly the prerequisites for such modelling and then for practical development.

This is undoubtedly an ambitious goal. And in the spirit of realism, his colleague Chankov is cautious about restricting himself: declaring that he only looks at things in the short term. This probably means 10 years ahead, by 2030. Let me point out that this is essentially self-limiting, since the overall horizon of analysis is defined as achieving a "new EU equilibrium" - which is essentially a long-term perspective.

Object and subject matter of the study.

The title has been adjusted from the original version. The correction is through the key concept of "structural transformation". The term is well-founded and introduced, insofar as it synthesizes the hypothesis of a "phase transition" and transforms it into the EU system, explicates the so-called "nodes of contradictions", the ball of external and internal forces and factors that facilitate or hinder this traumatic pan-European process insofar as it addresses the need to search for and find a new and more sustainable EU functional modus in the third decade of the 21st century.

The **object** of the dissertation is "The EU as an open social system". I would say "public", not "social" system. But again these are thin terminological specifications.

The **subject** of the crisis of the EU, around and inside it. So critical that it leads to a "phase transition" and to a system-wide transformation to a new sustainable system model. A situation leading to a new EU constitutional treaty that optimizes the Lisbon Treaty, changes its subsystem of institutional power, reinforces the so-called "interstate modus" in it, along with the now dominant "federally centralized modus" its combination with the power of the 'intergovernmental modus' in the structuring of power and governance in the EU system. In my view, the new EU model will be a hybrid model between these three abstract and idealized modules of institutional integration - in order to make it possible to target effectively, to achieve a high level of governance in at least the so-called areas of 'shared competence'. "As well as preventing destructive trends within the Union.

SUBJECT to the thesis is a specific study of the transport and energy factors for the current and forthcoming transformation of the EU - as an economic, infrastructural and political construction. In this particular dimension, the dissertation is an examination of the EU's level of completion as a public and institutional system so far - in the dialectical combination of the 'completeness' of construction, on the one hand, and the fact that the EU is and will be a very complex and dynamic "open" social, political and economic system.

Here the author's request is at a high methodological and analytical level. It impresses me a lot. All specific analyzes, incl. in the fields of the energy and transport systems of the EES, they are addressed in the wider systematic prism - again not only within the EU but also globally and geo-strategically. This is undoubtedly the merit of this dissertation and research. More generally, the subject of the analysis is the state of the external and internal environment, and in particular the degree of EU dependence on external factors.

Not only internal Integration but also internal desintegration impulses in the EU are analyzed. The systematic boundaries for the action and impact of these impulses are clearly outlined. The subject is the study of the external environment as a dynamic one, releasing the point of equilibrium, moving to impulsive crisis and heterogeneity. At the same time, huge energy is being accumulated for the bifurcation collapse / explosion and, accordingly, for the next phase transition and the achievement of a new qualitatively different EU equilibrium.

The above is an attempt at my synthesized definition of the subject in this work. Although the author did not say so directly. And he dispersed it in his definition of the subject, then in formulating the tasks and hypotheses, and finally in the three groups of questions that this work deals with.

The main point is that the EU is a too heavily dependent on its environment social system - with critically reduced sovereignty. Critically diminished EU sovereignty for defending its interests and values, its cultural and traditional identity, as well as critically weakened reflexes for defending its specific identity. It is about its complex identity - economic and political, ideological, cultural, religious, legal and ethical. As a result, Europe and the EU are in a state of a complex structural crisis. And this crisis has already gained energy and critical mass, reaching the "phase transition" and transforming the Union from the previous model to some new model and mode of sustainable existence.

The argumentation of such a research thesis and hypothesis implies a systematic approach. A systematic approach, armed with a methodological toolkit of at least a few basic sciences, such as sociology and macroeconomics, such as cybernetics and synergetics, such as geopolitics and international relations theory. In fact, this is an attempt to apply in the concrete analysis the so-called "holistic method", with the argument that Chapter One begins with. From this purely theoretical and methodological point of view, the present work is a great challenge. Because, insofar as it is a synthesis, it is a dialectical synthesis at the macro-theoretical level, so that it can then be applied to the concrete dimensions and pragmatism of the real process in the EU.

The first chapter is really theoretical and methodological. With the author's experience for conceptual synthesis. It is explicitly stated that the continuum of theory deals with and uses theories before and after Bertalanffy. This is a scientific field close to me, so I read these pages with particular interest. (above all pp. 10-46)

I commend them as a scientific erudition for the reasoned arrangement of the authors in the semantic continuum, as a purposeful emphasis in terms of the dialectical and deductive functions of this theoretical toolkit in view of Chapters 2 and 3. I

would like to point out in particular the originality of the schemes in fig. 4 and 5, as well as 7 and 26, and then summarizing figs. 6 and 9. They are truly original, and they are not simply illustrations for people dominated by "imaginative-emotional thinking", but are conceptually loaded with essential dimensions. In addition, they are not an end in themselves, but a clear guide to the content structure of the author's analysis further in the paper. I like that stuff, I don't hide it in front of you.

My colleague Chankov synthesized the systemic theories under consideration in three sectors of his methodology of analysis, respectively "hard" and "soft" methodology, and based on them applied theory / theories with floating basis (unstable) in the empirical approach. This is reflected in fig. 6. It is a clearly stated structure of the high methodological and conceptual level of the present work. We can further have a number of disputes and disagreements, criticisms and suggestions for the clearing this theoretical prism in Chapters 2 and 3. This is quite normal. I emphasize here on the very attempt of this kind of methodological and conceptual approach. I like it.

In the early concept of holism, I only wish I could see more authors such as Auguste Comte, Max Weber, Emile Durkheim. All three are not one of many interesting scientists. All three, each in their own right, set a long scientific perspective in development, opening in a new direction the vent of application of the systemic and dialectical approach. They are really classics and are among the "fathers of sociology" and systematic scientific knowledge of society, institutions and man. Comte, for instance, because of his "collective organism and "static and dynamics" in the social system / organism. Weber should be included because of his theories on institutions and bureaucracy, on the economy and social character, because of the power and universality of religion and the church as a public regulator and integrator. Durkheim because of his theory of "collective consciousness", of anomies as a system-wide state of crisis in society and the accumulation of energy for a "phase transition" to a new model of the system, and also for his views and postulates about the method in science.

Without exaggeration, let me also mention here the management theories of the First and Second Scientific Management - "Taylorism" and "Human Relations", from the beginning of the XX century. Just after them, a special order came from the Norwegian-Wiener program team to create a new science for complex and dynamic systems and for the information through which they work and develop (the book is from 1948). And then the meta-macro-theory of the sustainable society of Talcott Parsons since 1951. It is mentioned on separate pages, but it is not used as a key and methodological, although it is built on a cybernetic principle. I think this paradigm and macro-model for society has an exceptional heuristic power over theories of lower structural order ("realism", "idealism", "constructivism" in politics), as well as in practical applied analyzes - and it is precisely in our perspective of dialectic and the transitions between resilience and crisis of the system. I also miss the use of the heuristic development of this meta-macro-system model in Bulgaria, of Mikhailov and the leading group of Bulgarian sociologists then - the year is 1965. This theoretical model, which explicitly explains the mechanism of self-balancing

within a system, of the mechanism of self-change and self-development, when it is objectively necessary and impossible to function the old way.

Further, in the later conception of the World System, as a specification of the general approach of holism, I would like to see a slightly more enlightened and already specifically implemented concept of Immanuel Wallerstein for the World System. It is an American creation from before and in the early two decades of Globalization. It is seemingly un-deologized, but it is essentially a concept of the New World Order as a structure and structure of the world empire in the One-Pole World of the United States.

It is built through the center and concentric circles and periphery. And it is precisely such a project to overcome the current crisis in the EU. I would cite the Wallerstein model as a key methodological tool. This is applicable in the current analysis, both on EU external environment logic and on EU internal environment logic.

* * *

Let me summarize this point and say that here we can look for clues and unclear things - both at the high level of abstract methodology and modeling, as well as in applied analyzes of system-forming interactions in the EU, of bureaucracy in the Union's power structures, in the locality of energy and coal and steel (ECSC) policy, in the economic system modes 1.0, and then 2.0, and then 3.0, and finally 4.0.

We can refine the applied analyzes on dichotomies in interactions between colossuses in international relations such as the US and Russia, China and Japan, Germany and France. Already in the particular pragmatism of immigration pressure and Europe's inundation with foreign civilizations, about the power and insatiability of TNCs, about cultural diversity in Europe, which grows into an uncontrolled cultural kaleidoscope and chaos, which in turn triggers powerful counter-current impulses towards conservatism and xenophobia.

But giving my recommendations for correction and further development, I think we should not miss the main thing - the object of study is large-scale, the process of vision is multifaceted, the problem is with multiple latent factors and difficult to measure projections, the perspective is overloaded with multivariate. In this logic, I personally admire the author's experience, the formulation of his demand, the theoretical architecture of the research, as well as the vast empirical material that he has attempted to synthesize and present in his logic. This scientific work is a good experience, despite all the supplements we could offer here.

* * *

CHAPTER II is dedicated to the EU's Environment. Not only because of its powerful impact, but also because of the EU core's dependence on the World Order, on the crisis in that order and the elements of chaos in international relations. BUT also because of the fact that the EU itself, at the outset, is the product of "public engineering" from outside originators and screenwriters.

Outside, not only the impulses of integration after the opposing Second WW have been set, but also the specific legal, political and economic-economic FORM of European Western integration - only a few years after the Second WW.

Now, there are clearly again external scenarios for Europe - clearly visible for at least the last 5-7 years. And it is these external influences and impulses that disrupt

the EU's equilibrium and homeostasis - not only as compressed dynamics but also as producing instability in the system as a whole.

That is why we have reached turbulent election 2019 and the current epidemic 2020. Therefore, there is already a real split / fracture in Europe - a split between two conceptually contradictory ideas about Europe as a social-state-system. That's why it came to BrExit, and in 2020 similar impulses in other countries came.

The initial external direction of the European integration process is a principle statement in this study. I added a little bit of myself in the specific formula, but I think that's essentially the author's idea.

The author first deals with the so-called "primary external environment" - in the field of coal and steel, energy and energy cross-border projects. This is not accidental. Insofar as all this is basic to the economy, it is also a node of crises and contradictions related to ecology, depletion of natural resources, international racketeering through gas, nuclear energy, energy sufficiency and (in) dependency, transport factors and links. All this has a system-forming and system-deforming force in the EU as a whole, and in the delimited economic zones of the EU.

The analysis here is in the broader view of the over-economizing of EU public relations, of the financial-economic and corporate dominant in its governance. It is this structural distortion that leads to the general systemic crisis in the EU, and to the so-called 'phase transition', which is taking place and will take place after the period of accumulation of a huge critical mass of conflict in the EU.

Historically, particular attention has been paid to the EU in the phases of Economy 2.0 and Economy 3.0. Not as such, but as an economically centered prism (in my opinion it is inaccurate to say "macro-frame") of European integration. The phase transition to Economy 4.0 was then justified, with the corresponding rejection of the so-called Washington Consensus matrix, ideologically and powerfully ruling in Europe for the past 2.5 decades.

The EU-US relations are specifically analyzed, with the "blurred border" between them, and the tendency for the EU to be sealed as a subsystem in the "Anglo-Saxon" global macro-system (I would say "neo-liberal-western-empire").

Appropriate analysis is also made of geographically and civilizational distant China and Japan, as well as of Russia - as a contradictory close external factor. The 'open system' is discussed, with mutual interplay and complementarity of markets and production. Bilateral relations with Turkey and other countries in Eastern Europe and the Caucasus are analyzed. Through energy policy and relations, this is not only basic but also the systematic process can be clearly explained.

There is an interesting and debatable assessment that the EU has now reached its "thermo-dynamic" external limits. That it has exhausted its potential for enlargement, for the association of new countries and peoples. This is most clearly seen in relations with and against Turkey. The EU could not bear Turkey as a geo-political burden and risk, incl. in her role as a "valve" for new immigration wave to Europe from radically different regions and countries. I support such a thesis and prognosis.

I take the view that the EU is now trapped against so-called "refugees". Trapped by the lack of a uniform and effectively implemented policy. On the contrary, there has already been a socio-political split between Member States. The trap is also due

to the idea that such immigration could offset the demographic shortage of labor in the critical low segment of the European precariate (according to Guy Standing).

The overall conclusion is that the EU is placed from its external environment in a WORLD phase transition. This is particularly clear now, in 2020. It is precisely this external and irresistible imperative and decisive force and factor both for the internal phase transition and the internal transformation of the Union as a public-state system.

The second chapter presents as a whole the author's idea and conception of the general state of the EU as a system and the imperatives for change from its external environment. Towards it, Europe is either in the status and role of a dependent subsystem, or is borderline with other geo-political systems, or is an independent partner within the newly emerging multi-polar world order.

The author outlines in sufficient detail the complexity of the picture, the multifaceted nature of the challenges, the multidimensionality of the EU's current inability to adapt itself to the changes and to remain useful to itself and the Member States. The analysis is consistent, clearly emphasized in its specificity, the chosen systematic methodological approach is heuristically and fully implemented here.

CHAPTER 3 is dedicated to the EU's Internal Environment. In fact, the internal structure, the balance or imbalance between Member States, as well as between the core and the periphery of the EU. Particular emphasis here is placed on cultural compatibility between peoples with different civilizational projections on Europe, the EU and their future. The work logically ends with a discussion of basic views - theoretical and specifically pragmatic - about the future model of the EU: on the one hand, the views of the (pro) European elite, the official elites now, and on the other, the Eurosceptics, incl. those in Eastern Europe and Bulgaria.

The analysis emphasizes the internal heterogeneity and the need for compensation relationships and a balancing mechanism. Here again, the main thesis is that the EU is developing under economic dominance so far, and cultural compatibility is something undervalued and overlooked as a generator of conflict and dysfunction.

I fully support this thesis. It is theoretically a return to the systematic nature of the social process. The cultural sphere of society cannot be neglected or underestimated. Technocrat economists are always confused when trying to do so. They still do not understand on what civic basis the so-called "political populism" is emerging, they do not understand how in our post-post-modern era the peoples massively revert to cultural conservatism and patriotism from the 1980s.

Theoretically here I would draw attention to specific theories for people and civil society, incl. at the class and nation levels, these are the theories of the so-called "social character" of peoples and classes, of ethnic and religious communities. It is precisely these phenomena that have now civilly confronted multiculturalism, the policy of blending peoples across Europe, and have now stood up and are now finding a powerful political and party form.

I would also add here to the author's thesis about the importance of culture that the EU integration process favors or is hampered by the two cross-cultural phenomena: on the one hand, the cultural arrogance of the western core, and on the other, the underdevelopment complex in peripheral countries, especially those who have

been crushed under the propaganda stigma of being "ex-socialists", "ex-communists". Now, the powerful patriotic-nationalist alternative bases also on this basis, it is essentially a revanchist wave, moving from the periphery to the EU core.

The author develops his interpretation of the enlargement of the EU to the East, on the basis that it was done through an over-economized and neoliberal, essentially neo-colonial approach. And that is precisely that harmed the interests of the peripheral Member States and their peoples. And that was what they perceived as a threat within the EU so far, and they responded with their instinct for self-preservation as peoples and nations.

In the above perspective, it is a rehabilitation of cultural conservatism and a clearly manifested national identity. Along with maintaining a liberal political and party superstructure. And the combination of the two leads to an effort to secure the corporate-oligarchic economy and turn to the so-called "socialized economy", under the partly protectionist control and regulation of the sovereign own state.

* * *

The author views regional policy as a means of cohesion. At the same time, it seems to me, precisely regional differences are now generating a growing mutual misunderstanding, disagreement in the EU, generating an ideological crisis in the Union and calling into question the current neoliberal ideological platform.

Examples of transformation scenarios articulated by European elites are: "Europe at different speeds", "Europe with variable geometry", "Menu of Europe", "Five scenarios for the future of Europe". This as confirmation and practical mods of the author's thesis for the phase transition in the EU system, and for the transition to a new model and modes of institutional integration and systemic functioning.

The thesis is repeated with new concrete practical projections that the systemic impulses in the EU are strong and still strong enough, but they remain centered in the fields of economy and finance, corporate freedom and market dominance. But not yet in the field of culture and cultural identity of the peoples in our common Europe. Cultural identity as opposed to the mainstream as a pan-European cultural identity as trans-national and post-historical (in Fukuyama logic, again from the US as an external environment, since the early 1990s). This is essentially a continuing self-politicization of economic ties and growth - omitting the so-called "senior policies" (Stanley Hoffman).

I agree with the author's summary conclusion that the EU governance system is not catching up with time, it does not respond adequately to crises and challenges after 2008-9 and especially after 2014-15 breaking years. In this sense, the Lisbon Treaty of 2007-9 is rather a completion of the previous phase in the evolution of the EU. Rather than being a macro-framework and a building block for the phase transition to a new sustainable and homogeneous EU state.

According to the author, the new Economy 4.0 is about systemic cohesion in the internal market, about an effective common foreign trade policy, about new solutions to the security and armed forces of Europe - in NATO, along with NATO, without NATO.

The concluding argument is that the new Europe will function on the basis of irrational information. I understand this as the power of latent-value cultural phenom-

ena, according to the sociological system model of Talcott Parsons 70 years ago. I accept it in the author's thesis as "Irrational impulses - from below and from within peoples and societies, in order to achieve a new European rationalism". (This was stated by my colleague Chankov of the internal defense, May 29)

I conclude with the thesis that in the future, the EU will function through a strong nucleus, along with peripheral pulsations in specific cases and problems, in specific situations. And this will be a flexible form of integration around the EU's core-to-beyond.

In general, the third chapter is pragmatically specified. The author's attempt here is to sort out the array of empirical phenomena and make sense of the systematic perspectives of the methodology introduced at the outset. I think it's well enough done to give a positive assessment of the author's contributions.

I wish my success to my colleague Chankov in completing this procedure for the "great doctor", as well as the success in the completion of the text for a provocative scientific discussion and a convincing monograph.

3. Evaluation of scientific and applied contributions

My colleague Chankov formulated 5 major contributions in it through this dissertation.

The contributions are formulated concisely but accurately. I accept their justification given the structure and approach, the theoretical toolkit, the original analyses made, the extraordinary wealth of conceptual visualization.

Two of the formulated contributions are theoretical and methodological - 1st and 2nd. To the former, I would add to the "integrated approach," interdisciplinary. My colleague Chankov uses resources from 5-6 fundamental social sciences. This is an honor for him and in itself is an achievement.

The third contribution is practically applied. But again, not only in the enormous scale of the economy, but also in geostrategic plan and perspective.

In essence, the 4th contribution is also conceptual, since it is about developing the concept of an "EU internal space". But on the other hand, it is pragmatically oriented towards energy security and transport infrastructures.

The 5th contribution is also pragmatic, but again it is on a macro-system scale. Especially after looking at a balanced model for the viability of East-West relations. This is on a large scale.

4. Evaluation of dissertation publications

The scientific publications of the applicant presented in this competition - qualitatively and quantitatively - correspond to the competition for doctor of sciences.

In 2019, the book "Building the EU Internal Market" is published. Impact of external and internal factors, compensatory relationships. "This book has been limited to 2005, but it is undoubtedly the basis of the present dissertation of my colleague Chankov. The research approach is original. The analysis through compensatory relationships and factors has methodological potential.

Attached are 2 scientific conference papers published in Scopus refereed and indexed editions: The Erroneous Concept of the European Union Energy Market, 2019; Eastern Partnership Result and Future, 2019.

An additional 19 articles and scientific reports have been published since 2010, as well as 20 more from previous years. Most of the publications of the last 10 years are in English, representing the colleague with dignity before and among the international collegiate community.

5. Evaluation of the abstract

The abstract presented is 54 pages in Bulgarian, plus a translation into English. Contains a personal declaration of authorship of the thesis. 5 author contributions have been formulated in and through this work.

The abstract adequately presents the structure and content of the dissertation. It is sufficiently detailed and, at the same time, synthesizes all the basic approaches, methodological and theoretical formulations, the vast empirical basis of the dissertation, the author's point of view and contribution.

6. Critical notes, recommendations and questions

I have already made some notes and recommendations in the above text of this review.

I have a question for my colleague Chankov:

The theoretical model of bifurcation implies an explosive phase transition and the transition to a qualitatively different system or 2-3 new systems of society and economy in different countries and regions. So far, in 2020, new enormous energy has been accumulated to phase out and rearrange the World Order.

My question is, by the end of this 2020, will the world chessboard, and especially the world energy and transport infrastructures, its businesses, and corresponding national segments of the economy, be rearranged?

All of this, how will Bulgaria and its fragile peripheral economy be affected imperatively?

7. Conclusion

Considering everything presented so far,

I believe that my dissertation is entitled "The role of energy and transport factors in EU structural transformation" meets the requirements for the award of the scientific degree "Doctor of Science" to my colleague GEORGI CHANKOV GEORGIEV - I personally vote "FOR" and urge my esteemed jury colleagues to vote "FOR" as well.

April 30, 2020
Sofia

SIGNATURE:
/ prof. Ph.D. Mihail Mirchev /